

Een kwaliteitsvol talenbeleid in de kinderopvang van baby's en peuters

In meertalige gezinnen worden vaak verschillende talen gebruikt in de opvoeding. Sommige meertalige ouders voeden hun kinderen bewust meertalig op. Andere ouders twifelen of hebben heel wat vragen. Bij meertalige gezinnen is een goede communicatie tussen ouders en professionals dus niet alleen gericht op de uitwisseling van informatie over de kinderen, maar ook op een zo goed mogelijke benadering van de (meer)talige ontwikkeling van de kinderen.

Om gezinnen hierin te ondersteunen dient elke kinderopvangvoorziening een helder talenbeleid te hebben, met aandacht voor meertaligheid

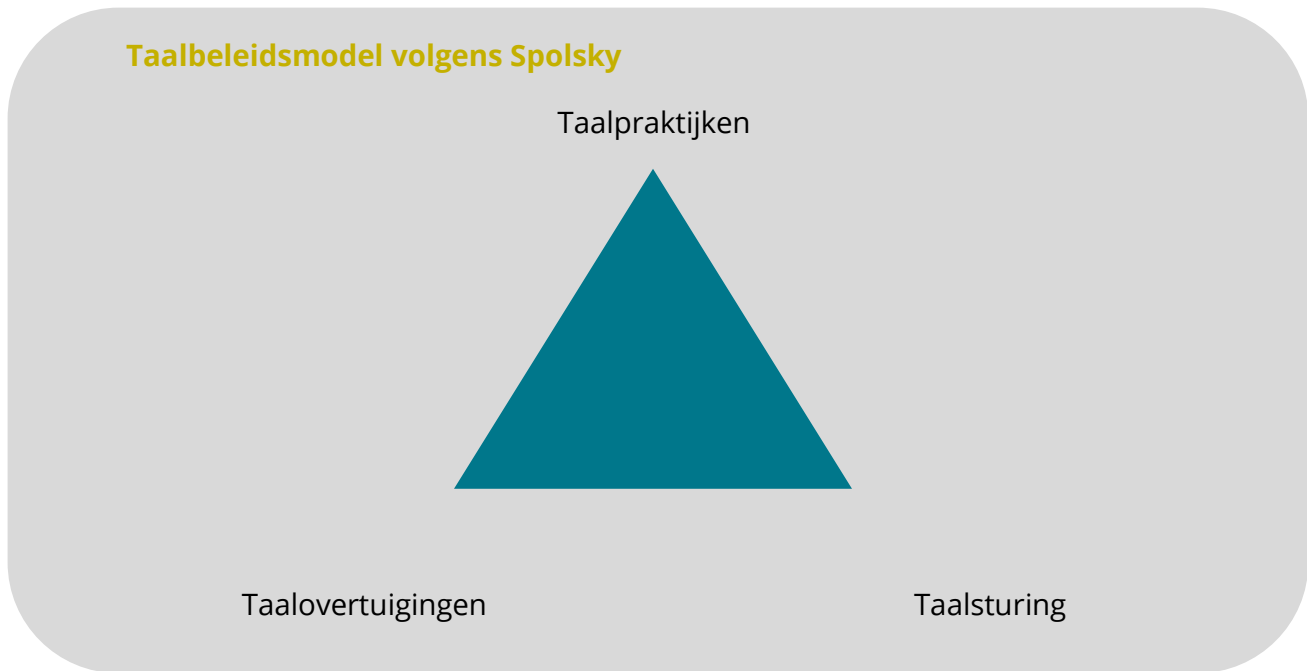
Wat is een talenbeleid?

Een talenbeleid bestaat uit drie componenten: (1) overtuigingen, (2) taalpraktijken en (3) taalsturing. **Overtuigingen** zijn ideeën die mensen hebben over taal en meertaligheid. **Taalpraktijken** zijn datgene wat mensen met taal doen, namelijk het dagelijkse taalgebruik. **Taalsturing** verwijst naar de manier waarop taal wordt gecontroleerd en georganiseerd, maw de geschreven en ongeschreven **regels** die gemaakt zijn over taal.

Voorbeelden van de drie componenten van een talenbeleid in kinderopvangvoorzieningen: (1) overtuigingen verwijzen naar de persoonlijke visie van de professionals over taalgebruik, bijvoorbeeld de overtuiging dat een ééntalige opvoeding beter is voor de taalontwikkeling van een kind en dat de talen beter niet gemixt worden (2) taalpraktijken verwijzen bijvoorbeeld naar de taal of talen die de professionals in de opvangvoorziening spreken met elkaar, met de kinderen en met de ouders. Het kan ook verwijzen naar hoe men meertalige ouders betreft in de dagelijkse praktijk, bijvoorbeeld om meertalig voor te lezen of het werken met pictogrammen, en dergelijke (3) Taalsturing zijn de regels, die op basis van de overtuigingen verder geconcretiseerd worden, bijvoorbeeld dat de ouders begroet worden in hun eigen taal en dat er bij het eerste gesprek met ouders die hun kind meertalig willen opvoeden wordt overlegd hoe zij dit in de opvang vorm kunnen geven.

De drie componenten zijn uiteraard met elkaar verbonden en beïnvloeden elkaar (zie figuur 1): indien men als overtuiging een ééntalig beleid heeft gekozen zullen er mogelijke taalbeperkingen opgelegd worden. Bijvoorbeeld: de regel is dat men enkel Nederlands met de kinderen spreekt en met de ouders mag er wel een andere taal gesproken worden; aan de ouders vragen om woordjes door te geven in de eigen taal zodat ze het voor het kind kunnen gebruiken in de opvang.

Taalbeleidsmodel volgens Spolsky

Partnerschap met ouders

Een goede communicatie tussen ouders en professionals in kinderopvangvoorzieningen voor jonge kinderen is van cruciaal belang. Ouders en professionals dienen elkaar op de hoogte te houden over het kind. Open frequente gesprekken, gebaseerd op wederzijds respect voor elkaars visie, is hiertoe de basis. Het Vlaamse *Pedagogische Raamwerk voor de kinderopvang van baby's en peuters* vraagt ook expliciet dat er een dialoog is met gezinnen over de eigen praktijken en dat er respect is voor de thuishalen van het kind.

Samenwerking tussen ouders en professionals is de basis voor wederzijds vertrouwen, goede en open communicatie vanuit een gelijkwaardig partnerschap. Bovendien blijkt uit onderzoek dat dit heel belangrijk is - zeker voor kinderen uit gezinnen met verschillende taal-

en culturele achtergronden dan de professionals. Maar net die verschillen maken de dialoog soms moeilijker. Of dit vlot loopt, hangt ondermeer af van de taalsturing. Wanneer de professionals binnen de voorziening opgelegd worden door het beleid om enkel Nederlands te spreken met anderstalige ouders kan dit voor een drempel zorgen in de communicatie. Het is daarom van belang om binnen het taalbeleid van de voorziening aan te sluiten bij de talige diversiteit van ouders en kinderen.

Inspirerende voorbeelden

Hoe kan men een partnerschap bereiken tussen professionals en ouders en meer bepaald meertalige en anderstalige ouders en welke rol kan het taalbeleid van de opvangvoorziening hierin spelen?

Een voorbeeld waarbij we spreken over partnerschap tussen meertalige of anderstalige ouders en professionals vinden we terug in opvangvoorzieningen waarbij het taalbeleid in al zijn componenten (overtuigingen, taalpraktijken en taalsturing) openstaat voor meertaligheid. Een eerste en belangrijk voordeel van een positieve benadering van meertaligheid in het taalbeleid van een voorziening is dat er ondanks de ouders en de professionals niet dezelfde taal spreken, er geen sprake is van een taalbarrière omdat de professionals zich openstellen voor andere talen en culturen. De professionals doen de nodige moeite om te kunnen communiceren met de anderstalige ouders. De professionals tonen interesse in de taal en cultuur van de kinderen en ouders en vragen bijvoorbeeld om woorden door te geven in eigen taal. De professionals kunnen de ouders ook actief betrekken in bepaalde activiteiten zoals het voorlezen in de opvangvoorziening in eigen taal. Daarnaast is een constante dialoog met de ouders ook sterk aangeraden, zodat ze samen naar de beste ondersteuning kunnen zoeken voor het kind.

Wanneer het taalbeleid van een opvangvoorziening meertaligheid positief benadert, zal men ook positief staan tegenover het aanwerven van meertalige professionals. Dit kan al een belangrijke stap zijn om eventuele cultuur- en taalbarrières te overstijgen. Het is niet noodzakelijk om personeel te voorzien die dezelfde talen spreken als die van de ouders want dat is onbegonnen werk, maar deze meertalige collega's kunnen wel zorgen voor een sfeer waar cultuursensitiviteit en meertaligheid gestimuleerd worden. Het is dus niet altijd een vereiste is om dezelfde taal te delen. Indien de professionals openstaan voor andere talen en meertaligheid omarmen en beschouwen als een verrijking en niet als een beperking kan dit zeker bevorderlijk zijn voor een constructief partnerschap. Ouders voelen zich aanvaard en gewaardeerd en zullen makkelijker de stap zetten naar de professionals.

Inspirerende praktijken

- Aandacht voor meertalig personeel in het aanwervingsbeleid
- Voorlezen in verschillende talen (ook door ouders!)
- Brochures voorzien in verschillende talen
- Informatie voorzien over meertalig opvoeden
- Met ouders praten over meertaligheid en meertalige opvoeding
- Taalspelletjes voorzien in verschillende talen
- Aandacht voor superdiversiteit en meertaligheid in de opvangvoorziening
- Tolken voorzien indien nodig